

Arena Vattnet

Inspiration och goda exempel (Danmark 2023)

1. Amager Strand
2. Hellerup
3. Bagsvaerd
4. Esbjerg Maritime center
5. Det Blå Rum i Herning

6. Vejle Kajakklubb
7. Aarhus Sejlsportcenter
8. Aarhus Watersport Complex
9. Søsporten

Amager Strand, kallbadhus

Generella reflektioner

Denna studieresa till Danmark var en del i omvärlds-analys och insamlning av kunskap och goda exempel på anläggningar, samarbeten och multifunktionalitet för projektet Arena Vattnet (ett samarbete mellan flera olika idrottsförbund för vattensporter i Sverige).

Se särskilt exempel från Amager, Esbjerg, Herning och Aarhus Sejlsport och Søsporten för just multifunktion och samarbeten.

I Danmark är anläggningar för vattensport mer etablerade som en del av samhällets idrottsliga utbud, och det är vanligare att kommunen har en aktiv friluftstrategi som inbegriper dessa idrotter, och att kommuner stöttar genom att tillhandahålla lämpliga platser eller genom finansiering av byggande och drift. Men samma utmaningar som Sverige finns också, med ökad konkurrens om ytor vid vattnet och behov av mer multifunktion och samarbete.

På många av anläggningarna finns stor andel vuxna och särskilt äldre utövare som upplever sig välkomna och med goda möjligheter att delta och engagera sig. Detta möjliggörs av tillgänglighet i design, utrymme för att byta om, sitta ner och att utöva idrotterna i lugnare tempo. En faktor som också är mycket viktig för att välkomna äldre är att utrustning och anläggning kan hanteras utan att kräva tunga lyft.

Framgångsfaktorer i byggande och verksamhet:

- 3-4 ideella föreningar eller intressegrupper skapar gemensamt förslag
- Prova en pop-up-anläggning eller evenemang på platsen först för att se intresse och öka kunskap
- Tydlig planering och enkla verktyg för bokning, kalender och fördelning av utrymmen
- Minst 50% av byggande och drift finansieras av kommunen.
- Ett brukar-råd eller särskild anläggningsförening som samordnar och driver efter någon typ av stadgar
- Skickliga arkitekter har medverkat i hela processen och stor hänsyn har tagits till genomtänkt design

Denna rapport från studiebesök i Danmark är sammanställd av Anette Önerud - projektledare för Arena Vattnet. Foton, intervjuer, information och reflektioner är också från Anette. Rapporten är tänkt att kunna användas och spridas till ideella föreningar och förbund inom vattensporter i Sverige, i syfte att bidra till inspiration och goda exempel.

Generella reflektioner

Enkelhet, transparens och god arkitektur

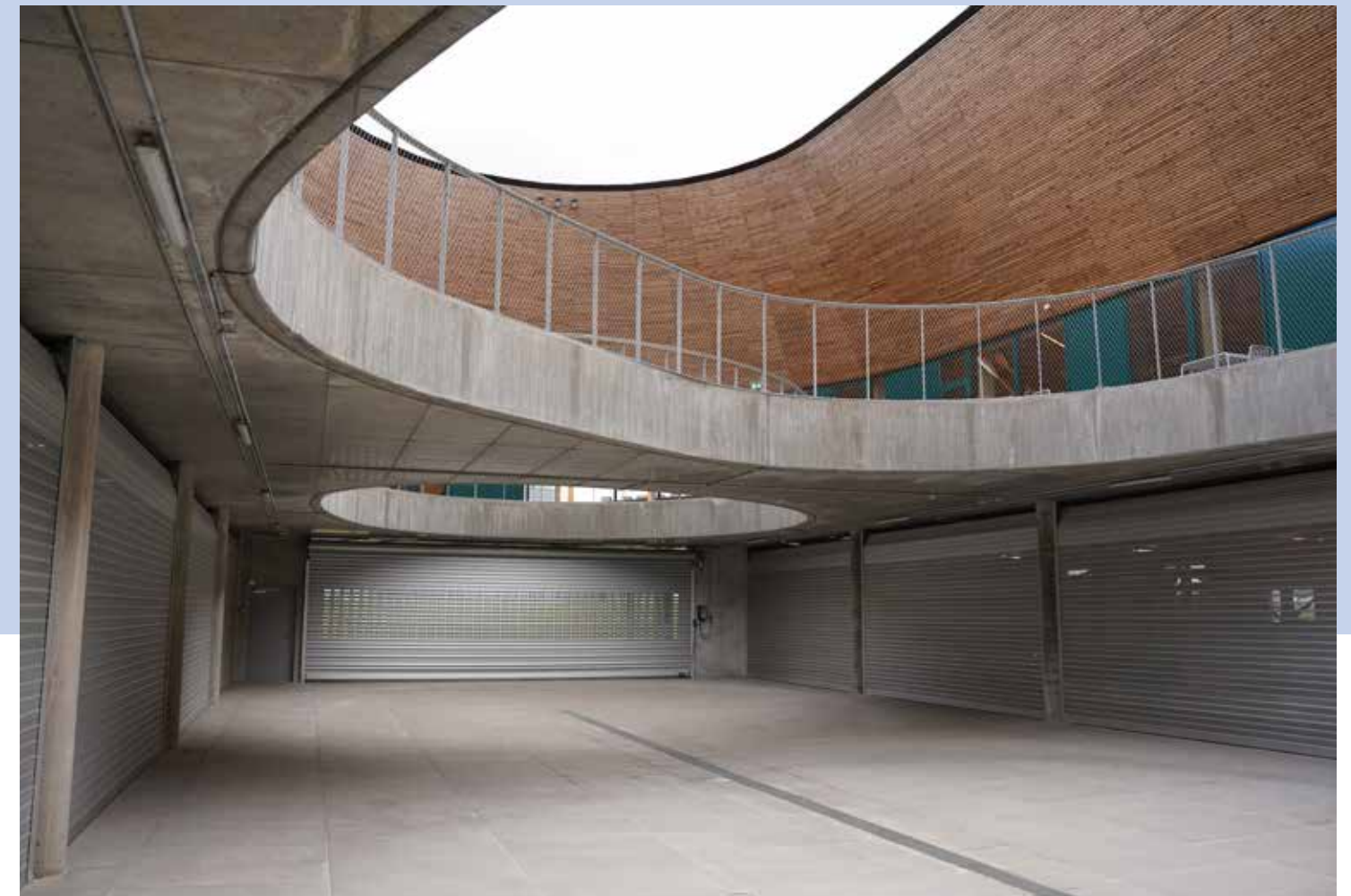
Arkitektur i offentliga byggnader har idag högre status i Danmark än i Sverige, och på vissa sätt är traditionerna kring arkitektens roll i byggande och planering en avgörande faktor för i vilken utsträckning idrottsanläggningar blir mer eller mindre väl anpassade för sina syften. I dessa fall har de besökta anläggningarna ofta gemensamma principer kring att de ska upplevas transparenta, välkomnande och enkla att både bygga och använda - något som ofta möjliggjorts av väl genomarbetad arkitektur och planering av detaljer i samråd med brukarna.

Den blå föreningsby, Amager Strand

Aarhus Sejlsportcenter

Esbjerg Maritime Center, förråd och offentliga ytor (arkitekt: Snøhotta)

Amager Strand

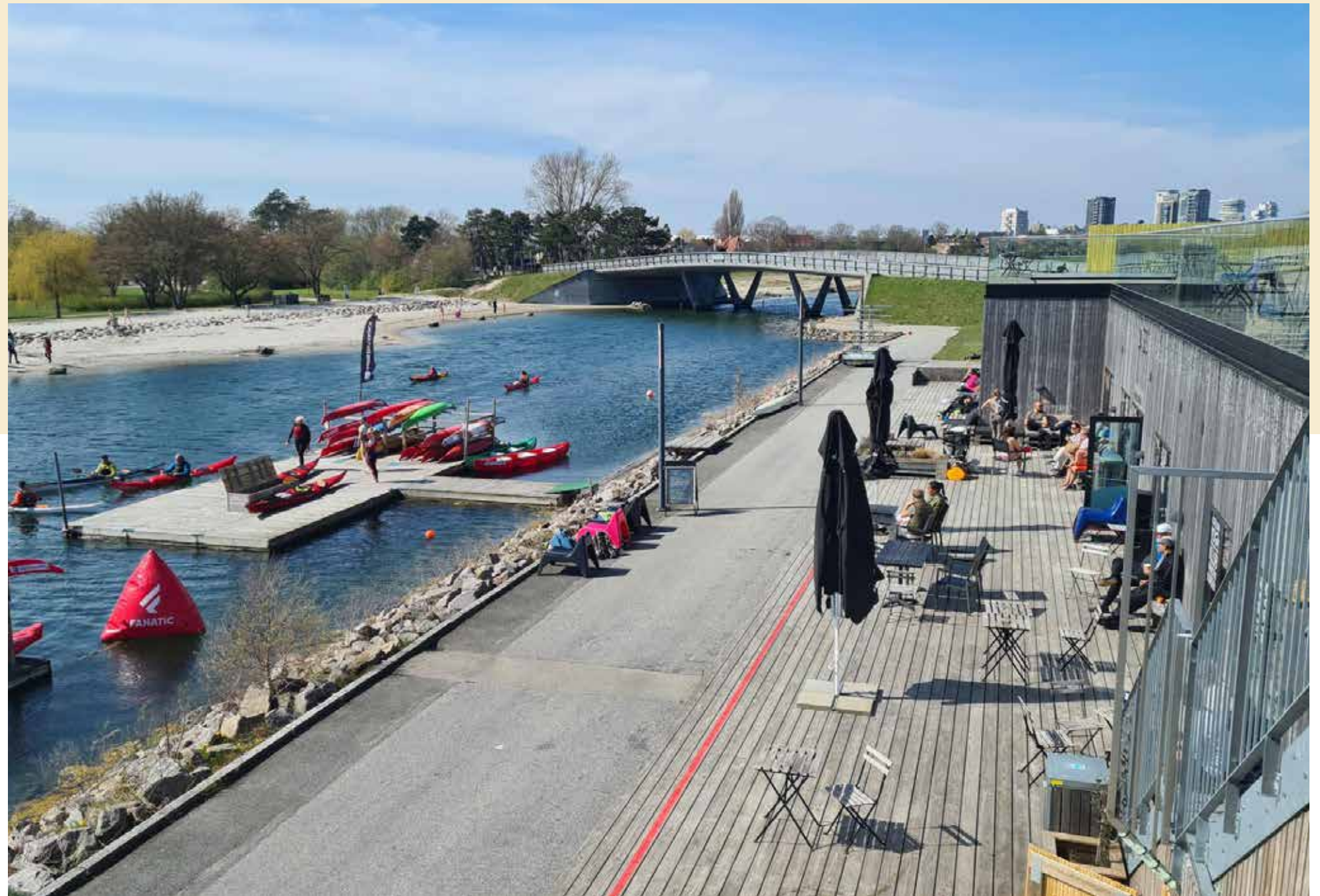
- Uthyrning kajak och SUP
- Kajakförråd
- Café / butik / klubbhus
- Vinterbad & bastu
- Surf, kite & foil
- Rodd
- Skate & rollerblades
- Jogging & cykel

Strax söder om Köpenhamn ligger området Amager Strand, som utvecklats till ett stort aktivitetsområde med fokus på spontanidrott, motion och offentlig verksamhet, men det finns även områden och byggnader inom denna strandremsa där föreningar kan hyra och ha mer egna platser.

Vattnet har flera olika typer av ytor och det finns plats för att många ska kunna utöva sina verksamheter samtidigt utan att krocka, och med både mer eller mindre vind, och mer eller mindre vågor. Det finns också stora ytor på land där både löpare, cyklister och skejtare tar sig fram.

Längs hela strandkanten går breda promenadstråk som binder samma områdes olika aktiviteter. Innanför detta finns byggnader som tydligt annonserar sin aktivitet och har många öppna dörrar. All mark utanför byggnaderna och alla strandkanter är offentliga, och detta skapar en välkomnande helhetskänsla för området.

Amager Strand, kajakhotellet: platser och uthyrning av kajaker och SUP samt café

Amager Strand, kajakhotellet

Kajakhotellet: klubbhus, café, butik och uthyrning av kajak och SUP

Prova på surf, wing eller kite-foil på stranden

Amager Strand

"Strandtorvet"

Stora öppna ytor, flexibelt nyttjande av skejtare, familjer, cyklister, caféer, mfl.

Omklädningsrum med våtdräkter, torrdräkter och flytvästar för uthyrning och prova på

Surfklubb med några förråd finns på stranden, och delar på de öppna ytorna med andra

Hellerup

- Seglarklubb
- Team Danmark segling
- 2x roddklubbar
- Kajakklubb
- Vinterbad & bastu
- Restaurang

I norra Köpenhamns äldre kvarter återfinns Hellerups olika vattensportklubbar. Dessa arrenderar mark av kommunen sedan länge, och samexisterar bredvid varandra, men har få samarbeten med tanke på närheten. Trots detta bedrivs välfungerande verksamheter med många nöjda medlemmar. Här finns mestadels vuxna och äldre utövare, samt elit. Anläggningarna är i gott skick och det finns många exempel på lösningar som passar bra för de specifika föreningarnas behov. Exempelvis har de två roddklubbarna verksamhet med framför allt större båtar för 2 eller 4 personer (sk. inriggare) där gemenskap och motion är det primära syftet. Därför är deras förråd tydligt anpassade för just dessa båtar med eldrivna upphissningsanordningar att förvara båtarna, samt med väl anpassade sjösättningsramper för dessa båtar längs med den låga bryggan. Området är påtagligt öppet och lättillgängligt för besökare. Inga grindar eller staket begränsar tillgången till bryggor, ramper och pirar. Det gör att de trevliga anläggningarna blir mer integrerade i samhället och är troligtvis en förutsättning för att kommunen ska upplåta så stora ytor till klubbarnas verksamhet.

Bastu, roddklubb och damroddklubb bredvid varandra längs vattnet. Seglarklubben ligger bakom till höger.

Flera aktivitetsytor nära varandra runt hamnen, men det finns få samarbeten.

Roddklubbens nya förråd för stora inriggare (2or och 4or) har hiss-mekanik för att lyfta

Seglarklubbens stora uppställningsplatser utomhus är öppna för både aktiva och passerande

Hellerup

Öppet, attraktivt område med flera olika klubbar.
Varje klubb för sig, med stark gemenskap internt

Hellerup Sejlklubbs inngang og port till båthall og verkstad. Helt öppet.

Seglarklubbens stora ramp og bryggør for ungdomsverksamhet.

Samlingsrum i Roddklubbens nya anläggning. Fin utsikt mot havet. Ännu så länge inte helt färdig inredning.

Bagsvaerd

- Danske Roddforbundet
- Roddklubb
- Team Danmark rodd
- Kajakklubb
- Tävlingsbanor rodd/kajak
- Friluftsområde

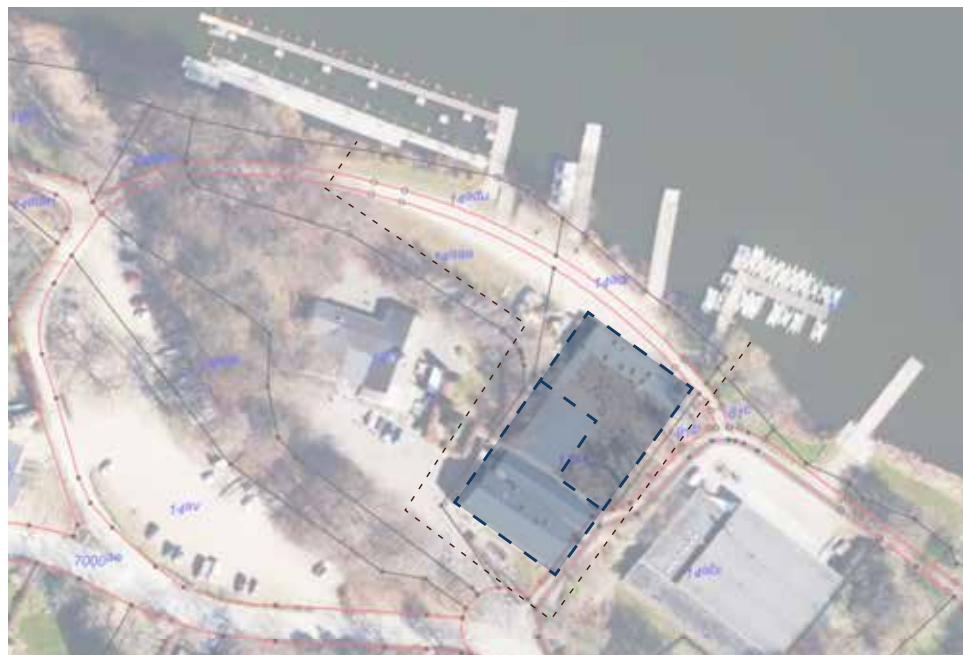
Det Danske Roddforbundet har sina lokaler i Köpenhamnsförorten Bagsvaerd, i samband med en av Danmarks viktigaste tävlingsbanor. Anläggningen används i första hand av elitroddare och delvis av kanotister, som tränar specifikt för de olympiska grenarna som kräver raka banor på 1-2 km. Eftersom syftet är just elitträning i första hand finns det också mycket stora förrådsutrymmen direkt vid vattnet, med plats för över hundra roddbåtar, och nästan lika många kanoter. På anläggningen finns också goda träningslokaler inomhus med rodd- och paddelmaskiner för träning i sämre väder.

Långtgående planer finns för att utveckla anläggningen och området, men det har bara delvis kunnat genomföras på grund av begränsningar framförallt strandskydd och påverkan på naturen och vattnet.

Genom området går ett promenadstråk som knyter an till det närliggande naturområdet som är ett populärt besöksmål.

Portar till den stora båthallen. Direkt ner mot vattnet.

Domartribun och naturliga läktare mot vattnet och tävlingsbanans målområde.

Gym i Bagsvaerd.

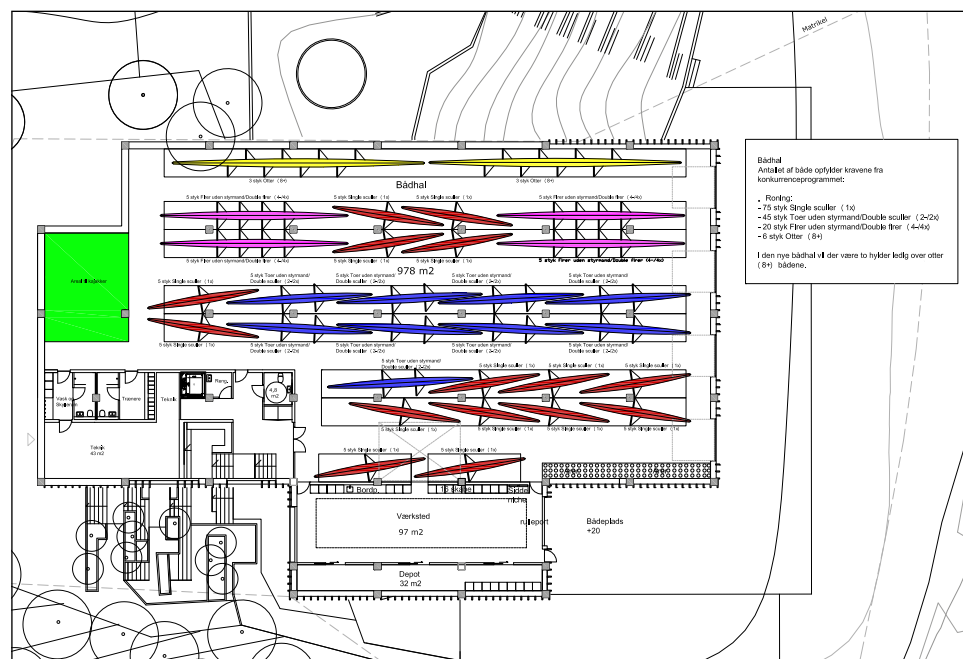

Bagsvaerd

Äldre anläggning med en vision om något större.
Väl använd och funktionell - men sliten.

Uppställningsplats och promenadstråk framför anläggningen vid vattnet.

Ritning på båthallen og karta över placering av båtar.

Bild från arkitektens förslag till ny och upprustad anläggning på samma plats. Endast delvis genomfört.

Esbjerg Maritime Center

- Roddklubb
- Kajakklubb
- Marint kurscenter
- Båtklubb
- Offentliga samlingsrum

Samarbete och en gemensam vision från engagerade klubbar har resulterat i ett mycket framgångsrikt projekt och en uppmärksammad anläggning i utkanten av Esbjerg på Danmarks västkust. Denna byggnad har ett tydligt inslag av att välkomna det offentliga genom en öppen passage rakt igenom, och populära sittplatser i både trappor och den öppna altanen i mitten. Den övre våningen består av en krans av rum som alla kan öppnas från mitten, och därmed möjliggör anpassad tillgång beroende på vem som ska nyttja vilken del. Föreningarna har varitt eget rum, och kan sedan dela på en stor samlingshall, ett gym och rymliga omklädningsrum.

Nedre plan är inte isolerat, vilket möjliggör enklare konstruktion och underhåll, och resiliens mot översvämningar och hårt väder. På nedre plan finns stora förrådsutrymmen och gemensam verkstad. Allt med möjlighet att öppna upp genom stora rullportar. Området utanför huset är delvis nykonstruerat efter en gammal hamn, och kommunen har ambitionen att skapa fler aktivitetsplatser längs vattnet i närheten.

Det maritima centret har fått stor uppmärksamhet för sin fina arkitektur och goda planering. (Arkitekt: Snøhetta)

Nytt område i norra Esbjerg för pågående exploatering och fler aktiviteter.

Inre offentligt rum med trädäck och sittplatser på övre plan.

Gemensam samlingslokal.

Esbjerg Maritime Center

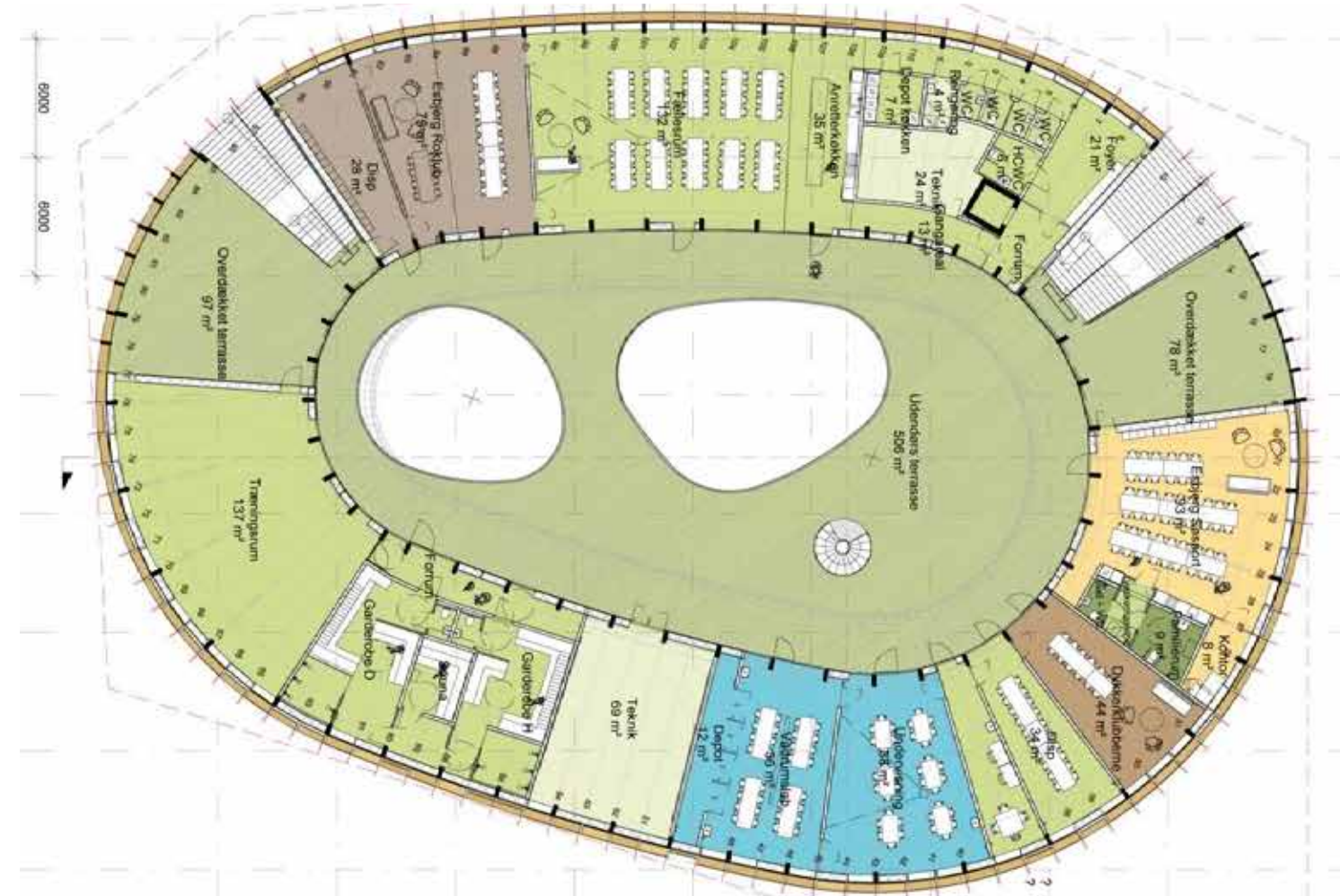
Föreningsengagemang och inspirerande ledarskap möjliggjorde samarbete och ett uppskattat tillskott i det offentliga rummet.

Förråd i bottenvåningen öppnas med lyftiga rullportar.

Fasaden har luftning längst ner för att skapa naturlig ventilation genom bottenvåningen.

Planritning övre plan. Grön färg är offentliga eller delade utrymmen.

Det Blå Rum i Herning

- Herning kommun
- Offentligt friluftsrums
- Vinterbadare
- Kajakklubb
- Uthyrning av SUP
- Mötes- & kurslokal

På kommunens initiativ skapades Det Blå Rum som en i första hand offentlig friluftshub, som samtidigt håller lokaler för både en kajakklubb, en vinterbadarklubb och för en fiskeklubb. Stora delar av anläggningen är öppen för allmänheten eller kan bokas av både föreningar eller privatpersoner. Driften och strukturen sköts i samverkan med simhallen i närheten. Platsen är ett populärt besöksmål, och exempelvis grupper av ungdomar samlas gärna här på helgerna. Aktiviteter och besökare avlöser varandra, och särskilt populärt är möjligheten att vinterbada och basta ute på bastubryggan - något som även spontana besökare kan få tillgång till för en mindre summa.

För Det Blå Rum har det varit viktigt med genomtänkta lösningar för att skapa tillgång för alla som vill nyttja, och att balansera mellan det som är helt offentligt, och det som går att boka. Det har också varit viktigt att ha med förvaltning och organisation redan i design-processen för att möjliggöra exempelvis städning, elektroniska lås, förvaringsboxar, osv.

Till vänster de gemensamma och publika lokalerna, och till höger mer specifika förråd och klubb-utrymmen.

Översikt (från google maps) Plats vid en sjö som är ca 1km stor.

Offentligt entré-rum med transparenta dörrpartier.

Sittplatser i skyddat läge på altanen, med utsikt mot bryggan.

Vejle Kajakklubb

- Kajakklubb
- Offentliga ytor/bryggor
- Marinbiologisk info
- Rodd & segling bredvid i samma område

Vejles gamla hamnområde har flera vattensportklubbar sina anläggningar. Även här utan att samarbeta kring just lokaler eller bryggor. Vejle Kajakklubb har blivit uppmärksammad för sin spektakulära arkitektur och valet att bygga hela anläggningen ute på vattnet. Anläggningen har också skapat stora värden genom att öppna ytorna både mellan och ovanpå lokalerna till offentliga bryggor och sittplatser.

Att bygga helt ute på vattnet är visserligen ett sätt att hitta nya ytor i den täta staden, men det skapar samtidigt nya utmaningar när el och rördragningar behöver kunna kopplas till land - och fortfarande ha hela anläggningen på en flexibel flytbrygga.

Medlemmar i klubben kan lätt använda anläggningen dygnet runt genom egna nyckeltaggar och enkel åtkomst till förråd direkt vid den inre bassängen.

Kajakklubbens arkitektur sticker ut, men hänger också ihop med närområdet där fler spektakulära byggnader återfinns.

Skyltar med information om marina arter (öven musselodling i bassängen)

Inre bassäng i mitten av anläggningen har anpassade kanter för bra nedstigning i kanoter.

Vejle Kajakklubb

I ett område där spektakulär arkitektur är norm har klubbverksamheten fått ett uppsving i både ny anläggning och ökat intresse för friluftsliv.

Medlemmar kan själva ta ut kanoter och hantera dem på bockar vid vattnet.

Exempel på detalj av material och steg.

Konstruktionen är fäst mot ett antal rejäla pålar i botten. Möjliggör flytbryggans anpassning till vattenytan.

Aarhus Sejlsportcenter

- Team Denmark segling
- Elittråning Aarhus klubbar
- Event-anläggning
- Maritima skolutflykter
- Enskilda medlemskap

11 meter högt i tak, och lika höga portar för att rulla in båtarna direkt från vattnet, utan att ta ner varken mast eller segel. Det möjliggör för elitaktiva seglare att hinna träna både på morgonen och kvällen utan att lägga flera timmar på att rigga eller ta fram saker. På Aarhus Internationella Sejlsportcenter är de elitaktiva i fokus. Den drivs av en stiftelse, som i sin tur styrs av olika intressenter såsom de lokala klubbarna, Danmarks seglarförbund, kommunen, samt de stora investerarna. Vem som helst kan köpa medlemskap för tillgång till anläggningens faciliteter, och alla i landslaget och de lokala föreningarna har tillgång direkt.

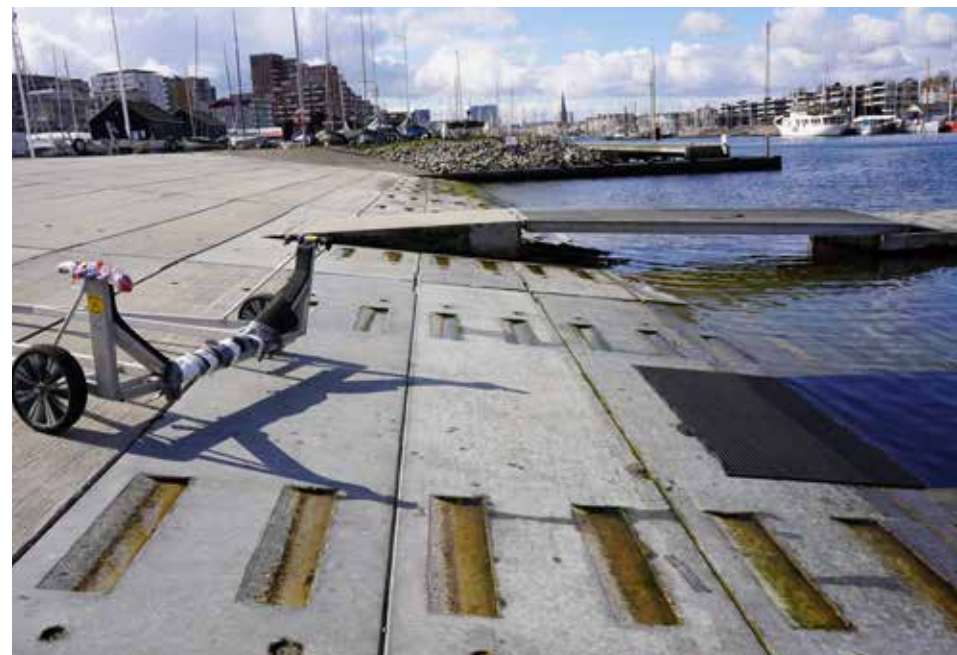
Grundprinciperna som präglade underlaget till arkitektävlingen (ca 2012) handlade om transparens, funktion och att både drift och användning ska vara både smidig och billig. Detta gav stora multifunktionella rum, enkelhet i konstruktion, material och installationer, och exempelvis en stor båthall i betong, utan isolering och med ribbad glasfasad. Båthallen har varit en succé och används löpande av både aktiva, evenemang och för samlingar, samt underhåll och förvaring av utrustning.

Den stora båthallen har 11 meter i takhöjd och lika höga portare. Även båtar med höga master kan rullas in direkt från vattnet.

Anläggningen ligger längst ut i hamnens utlopp.

En mycket bred ramp ligger direkt utanför båthallens portar.

En av flera samlingslokaler inne i anläggningen. Tillgänglig för alla medlemmar.

Aarhus Sejlsportcenter

*Ett väl genomtänkt underlag till arkitekttävlingen
och nära kontakt med brukarnas behov gjorde
stor skillnad för slutresultatet.*

Alla utrustning och inredning i båthallen ska stå på hjul för att enkelt kunna flyttas runt.

Fasaddetalj: offentliga sittplatser skapar kontakt mellan besökare och verksamheten innanför.

Exteriör: båthallens port direkt mot rampen.

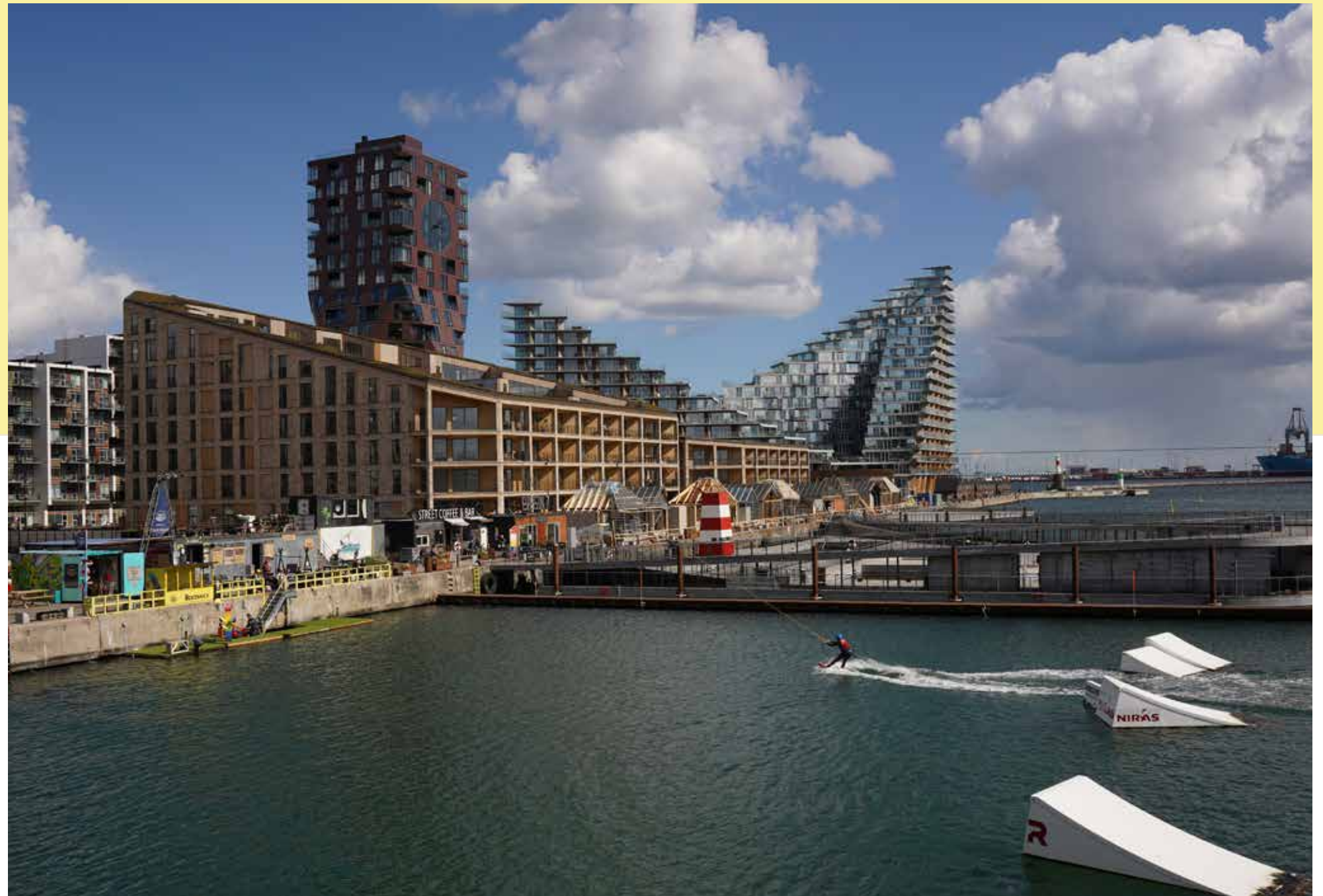

Aarhus Watersports Complex

- Wakeboard (kabelbana)
- Wakeboard-förening
- Prova på
- Café

När stadens centrala hamnområde just nu är under stor förändring till att bli både bostäder, offentliga byggnader och aktivitetsplatser har inte bara det stora Sejlsportcenter fått ta plats; här har även wakeboard hittat utrymme i form av den ideella föreningen AWC som till en början endast fick temporärt tillstånd för enkla kabelbanor i samband med ett event, men efter stor popularitet har hunnit förlänga tillståndet i flera år och utöka verksamheten vartefter. Idag finns två kabelbanor över drygt 200 meter hamnbassäng, och föreningen har café, omklädning och prova-på-verksamhet öppen varje dag. Den öppna och lättsamma atmosfären är påtaglig, och det är många förbipasserande som uppskattar inslaget av aktivitet på platsen. Byggtreprenörer och kommunen har också sett att denna typ av aktiviteter gör resten av området mer attraktivt och livfullt. Föreningen beskriver att just att vara ideella har öppnat många dörrar, och förenklats för både samarbeten, arvodering, medlemskap och tillstånd.

Även nybörjare har möjlighet att prova på, och utplacerade hopp är anpassade för att vara flexibla.

Två kabelbanor sträcker sig över den centrala hamnbassängen.

Start-bryggor vid kajen är balgda med mjuk yta och klara färger.

Enkla omklädningsrum av temporära konstruktioner är flexibla och lättskötta.

Aarhus hamn

Ett hamnområde som omvandlas till stad

Små bostäder längs kajen.

Aarhus hamnområde med alla tre anläggningarna nära varandra.

Exempel på brygga från den höga kajen som möjliggör för offentlighetens kontakt med vattnet.

Søsporten

- Roddklubb
- Kajakklubb
- Dykarklubb
- Mötes- & festlokaler

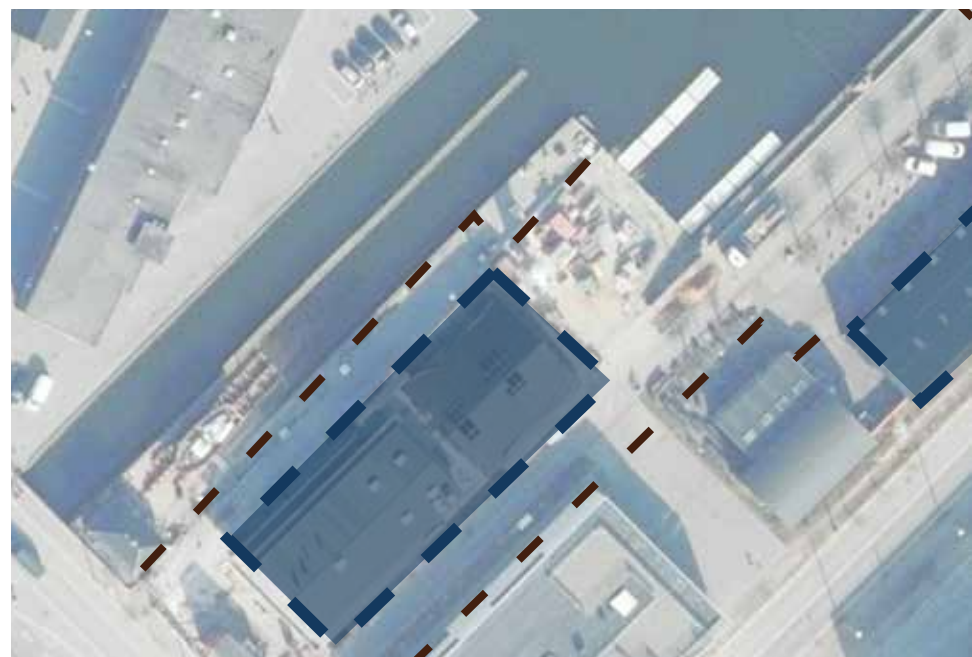

I de äldre delarna av Aarhus hamn ligger den gamla roddklubbens byggnad sedan 1930-talet. Här huserar även en kajakklubb och en dykarklubb tillsammans med dem. Längre har de funnits vägg i vägg utan att mötas, men i samband med att de ville transformera sin anläggning för framtiden blev de tvungna att göra gemensam sak för att få stöd från kommunen, och det ju mer de möttes och pratade om sina önskemål - desto mer upptäckte klubbarna att de hade gemensamt. De behövde inte ett varsitt kök, bara varsitt kylskåp! Och på samma vis var det med de flesta uppvärmda utrymmen. Klubbarna ha egna förråd, men kan flexibelt dela med sig av både utrustning och plats vid behov.

Vid transformationen har mycket hänsyn tagits till att bevara byggnadens funkis-arkitektur, och även klubbarnas respektive kulturella arv genom att väl valda memorabilia, väggmålningar och material har fått nytt liv som dekoration eller fondväggar i byggnadens nya rum. Ett viktigt nytt inslag är också de flexibla vikväggarna som delar av flera rum i byggnaden, och möjliggör för både stora fester och små möten.

En altan som löper runt hela byggnaden gör att det alltid finns sol, skugga och lä. De stora fönsterpartierna skapar ljus och transparens.

Byggnadens centrala placering i hamnen. Alla ytor runt omkring är offentliga.

Samlingsrum på övervåningen redo för kalas. Vikväggen möjliggör större rum.

Roddklubbens portar från förrådet ner mot vattnet. Skarpa kontrasfärger skapar liv.

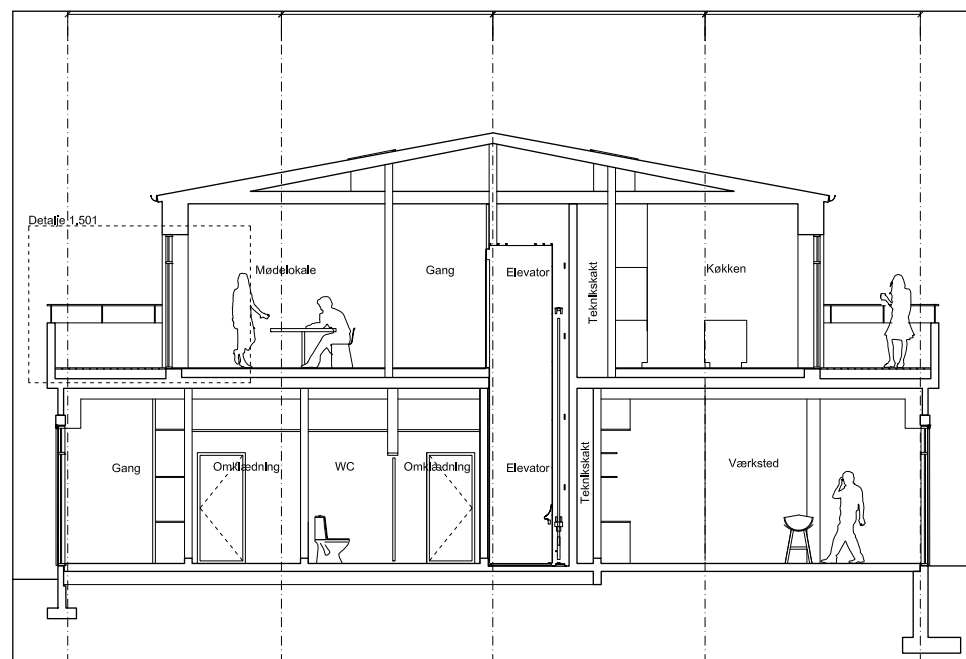

Søsporten

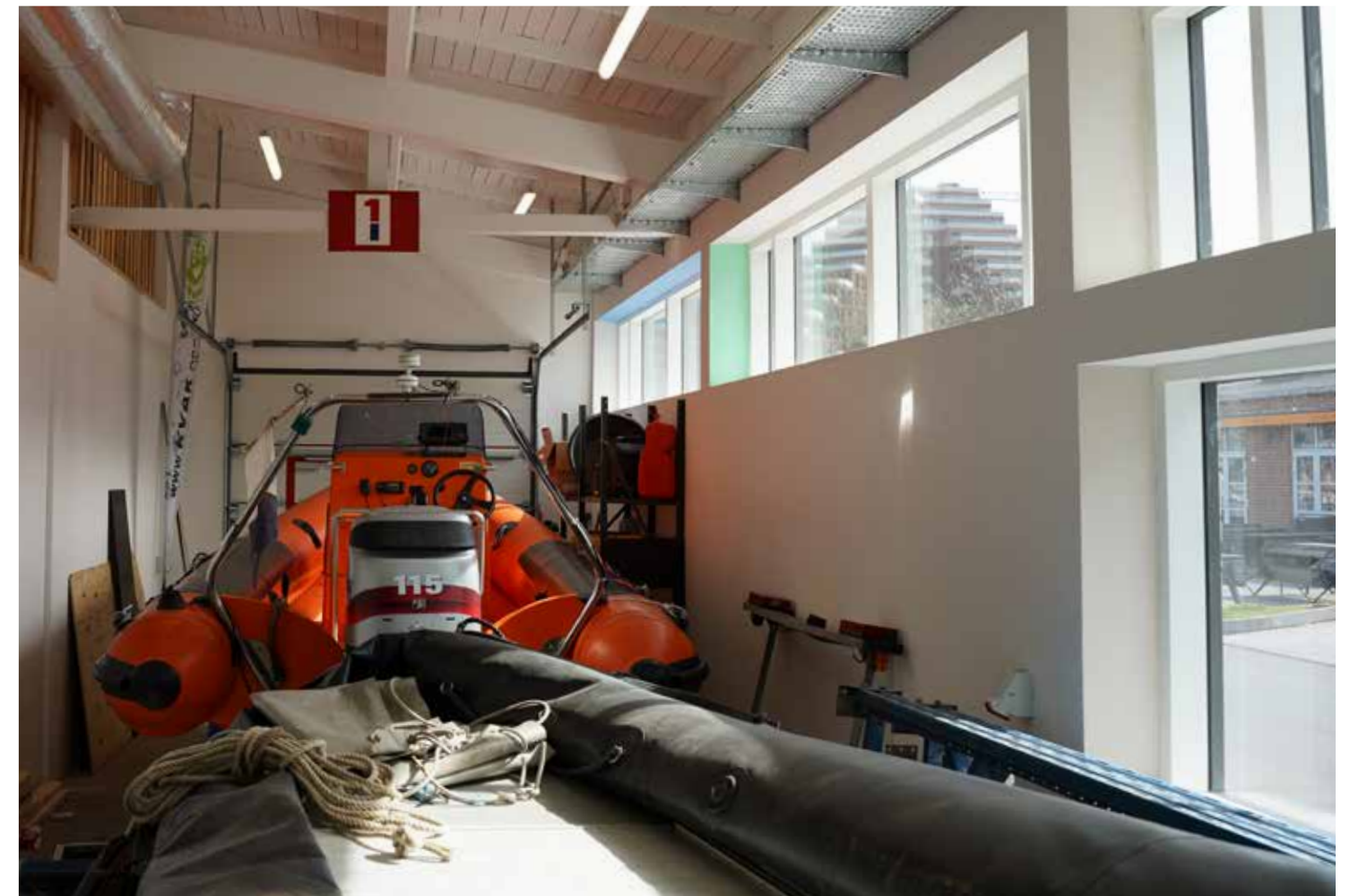
"Vi behövde inte varsitt kök, bara varsitt kylskåp"
- Att samarbeta går lättare när man känner varandra.

Bevarad historia och tradition genom memorabilia, målningar och färger.

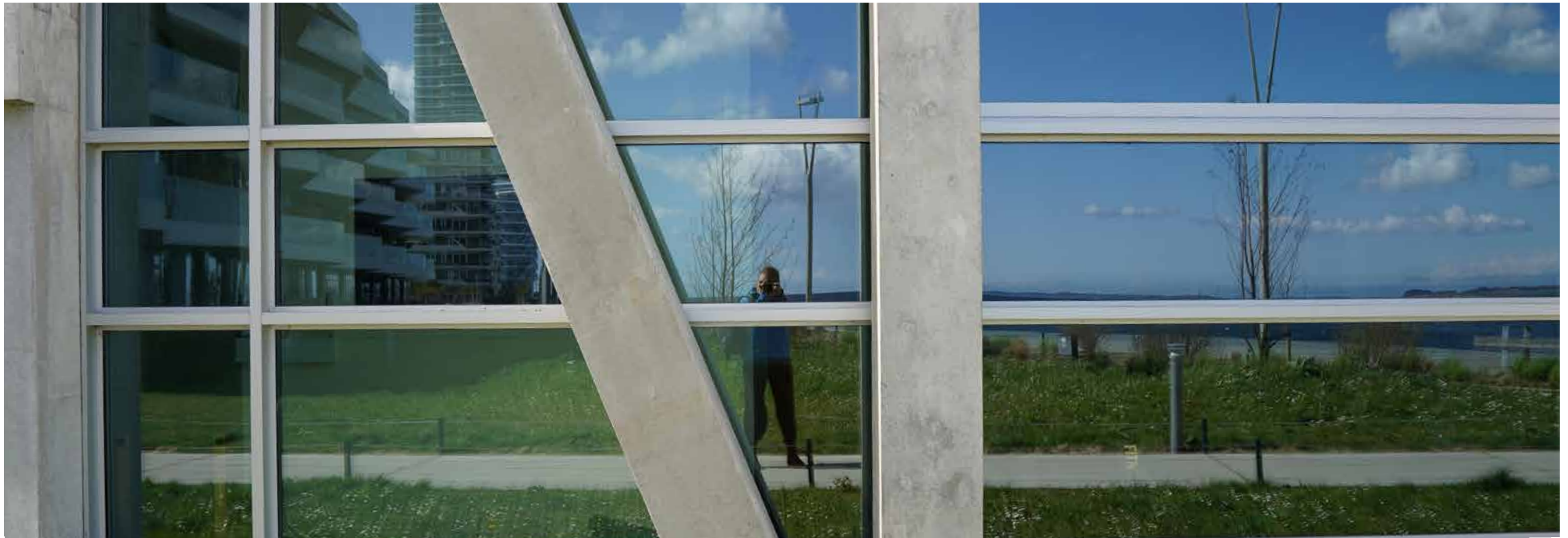

Sektion genom klubbhuset visar exempelvis en liten hiss som ökar tillgängligheten.

Dykkarclubbens förråd för motorbåtar har stora fönster som skapa bra ljus och transparens för nyfikna förbipasserande.

Arena Vattnet

Inspiration och goda exempel (Danmark 2023)

Sammanställt av Anette Önerud, efter studieresa och besök april 2023

I syfte att bidra till underlag och ökad kunskap, samt till byggande av fler multifunktionella vattensportanläggningar i Sverige.

Foton: Anette Önerud, (även utdrag från Google maps, samt ritningar av medverkande arkitekter för resp. projekt)

